

Věnujeme se nejmladším statistikám

říká **Martin Mana**, vedoucí oddělení, které se zabývá statistikami o využívání informačních a komunikačních technologií (ICT) v jednotlivých oblastech společnosti.

Jak daleko sahá historie statistik informační společnosti?

Příliš daleko ne, jde o jednu z nejmladších statistik vůbec. A to nejen u nás, ale i ve světě. Teprve na konci 90. let minulého století byly v zemích jako Kanada, Austrálie nebo Finsko provedeny první šetření o využívání informačních technologií v domácnostech a v podnicích. U nás vzniklo oddělení pro tyto statistiky v roce 2001. I díky tomu máme na rozdíl od většiny ostatních zemí EU k dispozici první oficiální statistická data z této oblasti již za rok 2002. Postupem času pak přibývaly statistiky o využívání ICT i za další oblasti, jako jsou veřejná správa, zdravotnictví a školství.

Kromě využívání informačních technologií sledujete i něco jiného z této oblasti?

Sledujeme produkci a nabídku moderních technologií, včetně údajů o investicích, zahraničním obchodu či kvalifikovaných lidských zdrojích v této oblasti. Pracovně ji nazýváme statistikou informační ekonomiky.

Rád bych zdůraznil, že tyto statistiky jsou primárně založeny na administrativních nebo již existujících datových zdrojích. Snažíme se získávat největší množství dostupných, relevantních dat a vytvářet tak co možná nejkomplexnější obraz o informačních technologiích v České republice. Když už data někde existují, byla by velká škoda je nevyužít.

Je důležité sbírat data o informačních technologiích?

Žádná jiná technologie nezměnila v posledních letech svět takovým způsobem jako internet. Takovou zásadní oblast lidské společnosti nemůže statistika ignorovat. Stejně jako se rozvíjejí moderní technologie, rozvíjí se i statistika o nich. Informace o tom, kolik lidí používá mobilní telefon nebo kolik domácností je připojeno k internetu, jsou čím dál méně zajímavé. To i přesto, že internet v České republice oslavil teprve své 20. narozeniny a do českých domácností se začal výrazněji šířit teprve nedávno. V současné době se do popředí dostávají otázky detailněji se

zaměřující na způsoby využívání moderních technologií a na jejich vliv na sociální a společenské postavení jednotlivců, ale také na ekonomickou výkonnost a konkurenceschopnost firem. I když všechny nové možnosti moderních technologií pro nás statistiky představují velkou výzvu, tak zároveň víme, že ne vždy bude možné je statisticky podchytit.

Jak si určujete oblasti, kterými se budete zabývat?

Stejně jako jiné statistiky i my se řídíme platnými nařízeními a mezinárodními standardy, které více či méně určují a metodologicky zastřešují většinu oblastí, které se i my snažíme statisticky podchytit. V rámci statistik informační společnosti jsou za klíčová považována roční šetření o ICT v domácnostech a v podnikatelském sektoru.

Obsahují zmiňovaná šetření každý rok stejné otázky?

Šetření vycházejí z modelového dotazníku, kterým se samozřejmě musíme při tvorbě dotazníků pro Česko řídit. Zhruba 80 % dotazníků je každý rok stejných a zbytek tvoří speciální tematické moduly vytvářené v rámci příslušné pracovní skupiny Eurostatu. U šetření v domácnostech bych například uvedl modul Znalost práce s osobním počítačem a internetem, u podniků modul Bezpečnost informačních systémů. Kromě otázek vycházejících z modelových dotazníků zařazujeme podle potřeby také otázky národní. Velmi zajímavé byly výsledky z národních otázek, které se týkaly využívání internetu dětmi.

Co jste o vztahu dětí a internet zjistili?

Není nijak překvapivé, že pouze každé desáté dítě nebydlí v domácnosti s přístupem k internetu. Co už možná trochu překvapí, je fakt, že více času na internetu tráví děti žijící v neúplných rodinách. Ze šetření jsme také zjistili, že se rodiče velmi zajímají, co jejich děti dělají na internetu. Pouze polovina se ale snaží svoje potomky omezovat v tom, kde se na internetu mohou pohybovat. Taková kontrola a omezování není nic jednoduchého. V dnešní době mají děti mnohdy lepší znalosti informačních technologií než jejich rodiče. Přitom by rodiče měli vědět, kam jejich děti na internetu chodí, co si prohlíží, s kým si povídají, jestli vystavují svoje fotky. Tato oblast je důležitá, pro nás statistiky ovšem velice těžko sledovatelná.

Výzkum a vývoj je další část statistik, kterými se zabýváte, co byste řekl o nich?

U statistik vědy, výzkumu a inovací nás především velice těší, že se o ně zajímají lidé a organizace, pro které jsou určeny. Z těch důležitějších jsou to např. Akademie věd České republiky nebo Rada vlády pro výzkum a vývoj, se kterou velmi úzce spolupracujeme na Analýze stavu výzkumu, vývoje a inovací v České republice. V posledních letech se také stále zvyšuje zájem vědeckých kruhů o základní individuální údaje z našich šetření, tzv. mikrodata. Vědečtí pracovníci jsou přesně ti lidé, kteří by se měli daty ze šetření zabývat a detailně je dále analyzovat. V mikrodatech, obzvláště pokud se mezi sebou propojí, se skrývá obrovské množství informací. Vzhledem k našemu pracovnímu vytížení se bohužel detailním analýzám založených na těchto datech věnovat nemůžeme.

Počte si ve statistikách i laik?

Zajímavostí je v našich statistikách celá řada a věřím, že čtenář je najde v jednotlivých článkách mých kolegů v tomto čísle časopisu. Ale ve stručnosti, jen za posledních deset let se na světě zvýšil počet uživatelů

Martin Mana

internetu 5krát a mobilního telefonu dokonce 6krát. Jinak řečeno, třetina světové populace je již on-line a 90 % světové populace má přístup k mobilnímu signálu. Pokud zůstaneme u České republiky, tak jen pro zajímavost zmíním, že v posledních zhruba šesti letech roste počet uživatelů internetu o 0,5 milionu ročně a v roce 2011 používalo internet téměř 6 milionu osob starších 16 let.

Statistiky informační společnosti v ČR oslavily deset let své existence. Je s nimi stále ještě zábava?

Možná i proto, že zachycení informační společnosti je v historii statistiky zatím popelkou a já mohl být u zrodu této statistiky v České republice, tak mě to i přes úvodní skeptický názor na práci ve veřejné správě začalo nasmírně bavit. Všechno bylo tak nové a nebyli jsme svázáni zaběhnutým systémem a i času byl tehdy dostatek. Měli jsme obrovský prostor pro vlastní iniciativu a nápady jak uvádět tuto statistiku do života. V poslední době mám pocit, že je neustálý nedostatek času. Den má ale pořád 24 hodin, jen té práce je stále víc, což samozřejmě souvisí také s dynamickým rozvojem celé oblasti, na kterou se zaměřujeme. Musíme sledovat a podchycovat nové jevy. Ale na druhou stranu, právě tuto pestrost a nepřetržitý vývoj vidím jako velké plus našich statistik a šance, že práce zevšední, je tak velmi malá.